

І. Т. МУКОВСЬКИЙ
А. Г. МІШЕНКО
М. М. ШЕВЧЕНКО

ІНФОРМАЦІЙНО- АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

 КОНДОР

І.Т.МУКОВСЬКИЙ, А.Г.МІЩЕНКО, М.М.ШЕВЧЕНКО

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ У МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИНАХ**

Навчальний посібник

УДК 327.303.6
ББК 66.4 (0)
М90

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(Лист.№1/11-4221 від 26.05.2011 р.)*

*Рекомендовано вченою радою Київського університету туризму, економіки і права
як навчальний посібник для студентів напрямку підготовки
6.030203 «Міжнародні економічні відносини», протокол № 1 від 28.10.2009р.*

Рецензенти:

В.М.Бегма - доктор економічних наук, професор, завідувач відділу оборонно-стратегічних досліджень Інституту проблем національної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України;

М.М.Кисельов - доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України;

В. Ф. Смолянюк - доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології і соціології Київського національного економічного університету ім. В.Гетьмана

Автори:

І.Т.Муковський - професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Київського університету туризму, економіки і права, заслужений діяч науки і техніки України, доктор історичних наук, професор;

А.Г.Мищенко - професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Київського університету туризму, економіки і права, кандидат економічних наук, доцент;

М.М.Шевченко - доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Київського університету туризму, економіки і права, кандидат філософських наук, доцент.

Муковський І.Т.

М 90 Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб. / Муковський І.Т., Мищенко А.Г., Шевченко М.М. - К.: Кондор, 2012. - 224 с.

ISBN 978-966-351-395-9

Навчальний посібник побудовано за стандартами кредитно-модульної системи відповідно до умов Болонської декларації.

Згідно з «Освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів напрямку підготовки 6.030203 «Міжнародні економічні відносини», Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, в посібнику розглядаються теоретичні засади інформаційно-аналітичної діяльності та основні напрями формування інформаційної та прогностичної культури економістів-міжнародників.

Посібник містить тематику навчальної дисципліни, матеріали лекцій і плани семінарських занять, тематику індивідуальних науково-дослідних завдань, перелік питань, що виносяться на контрольні заняття (модульний контроль).

Для студентів, аспірантів, викладачів та всіх тих, хто цікавиться проблемами міжнародних відносин.

ISBN 978-966-351-395-9

© І.Т.Муковський, А.Г.Мищенко, М.М.Шевченко, 2011
© Кондор, 2011

ЗМІСТ

Передмова	7
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні питання інформаційно-аналітичної діяльності у міжнародних відносинах	8
Тема 1. Вступ до курсу	8
1.1. Поняття і структура аналітики.....	8
1.2. Проблеми та функції аналітичної діяльності в сучасному суспільстві.....	11
1.3. Вимоги до аналітичної роботи у сфері міжнародних відносин.....	14
1.4. Цілі та завдання інформаційно-аналітичних служб.....	19
Тема 2. Мета, зміст та методологія інформаційно-аналітичної роботи	21
2.1. Сутність та зміст інформаційно-аналітичної роботи.....	21
2.2. Особливості процедур та операційних етапів інформаційної роботи.....	23
2.3. Категоріальний апарат інформатики.....	25
2.4. Особливості процедур аналітичної роботи.....	27
2.5. Категоріальний апарат аналітики.....	28
2.6. Зміст і типологія аналітичної діяльності.....	30
2.7. Методи і технологія аналітики.....	33
2.8. Основні різновиди аналізу.....	37
2.9. Методологія інформаційно-аналітичної діяльності у міжнародних відносинах.....	49
2.10. Етапи інформаційно-аналітичних досліджень у міжнародних відносинах.....	52
2.11. Види аналітичних документів.....	55
Семінар 1. Інформаційно-аналітична діяльність: світоглядний і методологічний зміст	57
Тема 3. Припущення і передбачення у інформаційно-аналітичній діяльності	60

І.Т. Муковський, А.Г. Міщенко, М.М. Шевченко. Інформаційно-аналітична діяльність.

3.1. Сутність і зміст наукового передбачення.....	60
3.2. Класифікація методів прогнозування.....	67
3.3. Типологія прогнозів.....	77
3.4. Типологія прогнозів у сфері міжнародних відносин.....	81
Семінар 2. Інформаційно-прогностична діяльність у сфері міжнародних відносин.....	82
Тема 4. Системний аналіз у інформаційно-аналітичній роботі.....	84
4.1. Сутність та основні різновиди системного аналізу.....	84
4.2. Методологія системного аналізу.....	85
4.3. Види системного аналізу.....	90
4.4. Зміст і технологія системного аналізу в інформаційно-аналітичній роботі.....	92
4.5. Роль системного підходу в теорії і практиці інформаційно-аналітичної роботи у сфері міжнародних відносин.....	96
4.6. Етапи формування геоекономічного атласу.....	100
Семінар 3. Роль системного підходу в інформаційно-аналітичній діяльності.....	103
Тема 5. Синергетичні та когнітологічні аспекти інформаційно-аналітичної роботи.....	106
5.1. Синергетична парадигма як методологічна основа сучасної інформаційно-аналітичної діяльності.....	106
5.2. Категоріальний апарат синергетики.....	109
5.3. Інструментарій синергетичного підходу та його використання.....	111
5.4. Інтелектуальні системи суспільства та штучний інтелект в системі інформаційно-аналітичної діяльності.....	112
Семінар 4. Роль ідей синергетики і когнітології в теорії і практиці інформаційно-аналітичної діяльності.....	116
Змістовий модуль 2. Методологія інформаційно-аналітичної діяльності у міжнародних відносинах.....	118
Тема 6. Методика формування інформаційної бази.....	118
6.1. Методика формування інформаційної бази для прийняття стратегічних, тактичних та оперативних рішень.....	118
6.2. Робота із складання картотеки спостереження.....	123
Семінар 5. Теорія і практика формування інформаційної бази.....	123

Тема 7. Методика розробки аналітичних прогнозів у сфері міжнародних відносин.....	126
7.1. Теоретико-методологічні підходи до передбачення характеру міжнародних відносин.....	126
7.2. Основні наукові категорії геополітики та концептуальні засади геополітичного прогнозування.....	130
7.3. Методика розробки геополітичного прогнозу.....	136
7.4. Основні наукові категорії геоeкономіки і концептуальні засади геоeкономічного прогнозування.....	142
7.5. Методика розробки геоeкономічного прогнозу.....	144
7.6. Особливості глобального політичного прогнозування.....	146
7.7. Сценарії майбутнього міжнародних відносин.....	146
7.8. Сценарії геополітичного майбутнього України.....	154
Семінар 6. Теорія і практика розробки аналітичних прогнозів у сфері міжнародних відносин.....	156
Практичне заняття 1. Прогнозно-стратегічна гра «Прогноз геополітичного майбутнього України на період до 2030 року і вибір стратегічних пріоритетів».....	158
Тема 8. Методи аналітико-синтетичної обробки інформації.....	165
8.1. Контент-аналіз у дослідженнях міжнародних відносин.....	165
8.2. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних відносин.....	168
8.3. Когнітивне картування у дослідженнях міжнародних відносин.....	170
Семінар 7. Прикладний аналіз текстової інформації з міжнародної проблематики.....	172
Тема 9. Методика підготовки інформаційно-аналітичних документів.....	174
9.1. Відмінності підсумкових документів прикладних аналітичних розробок від фундаментальних досліджень міжнародних відносин.....	174
9.2. Структура і обсяг прикладного проекту.....	175
9.3. Підготовка аналітичних висновків і практичних рекомендацій.....	176
9.4. Методика і практика складання аналітичної записки з проблем міжнародних відносин.....	178
Семінар 8. Техніка застосування методики підготовки інформаційно-аналітичних документів.....	181

І.Т. Муковський, А.Г. Міщенко, М.М. Шевченко. Інформаційно-аналітична діяльність..

Змістовий модуль 3. Індивідуальна науково-дослідна діяльність..... 183

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань..... 185

Орієнтовні завдання підсумкового модульного контролю..... 190

Список рекомендованої літератури до вивчення курсу..... 194

Додатки.....202

Тематичний план залікового кредиту..... 221